

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

21 maart 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD EN RUIMTELIJKE ORDENING

Interpellatie van de heer Johan Malcorps tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de visie van de minister-president op zogenaamde stolpvergunningen en verhandelbare lozingsrechten met betrekking tot milieuvervuiling

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de ruilwaarde van milieuvergunningen

Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Woensdag 21 maart 2001

VOORZITTER : De heer Jacques Timmermans

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.08 uur.*

Interpellatie van de heer Johan Malcorps tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de visie van de minister-president op zogenaamde stolpvergunningen en verhandelbare lozingsrechten met betrekking tot milieuvervuiling

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de ruilwaarde van milieuvergunningen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Malcorps tot de heer Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de visie van de minister-president op zogenaamde stolpvergunningen en verhandelbare lozingsrechten met betrekking tot milieuvervuiling met daaraan toegevoegd de vraag om uitleg van de heer Matthijs tot minister-president Dewael, over de ruilwaarde van milieuvergunningen.

De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de minister-president, hartelijk welkom in deze commissie. Met uw verklaringen hebt u zichzelf hier in feite uitgenodigd. (*Gelach*)

Eind februari verscheen een nota waarin u het idee van verhandelbare emissierechten verdedigde als een vorm van Vlaams verweer tegen de al te rigide milieuriichtlijnen die de EU ons land oplegt, zoals

die inzake nitraten, de vogel- en habitatbescherming, natuur, platteland, steden, enzovoort. Aan de bedrijven zou voor meerdere jaren een milieuruimte worden toegekend. De bedrijven zouden zelf kunnen bepalen hoe ze de milieudoelstellingen invullen. Bedrijven die willen blijven vervuilen, zouden dit recht kunnen afkopen van andere bedrijven die reeds verder staan in het naleven van de milieunormen. Boven een groep bedrijven zou een denkbeeldige stolp worden geplaatst. De vergunningen zouden worden afgestemd op de evolutie van de milieukwaliteit in de stolp. Bovendien zou de overheidscontrole – versta de controle door de Milieu-inspectie – grotendeels worden vervangen – dus geprivatiseerd – door ISO-certificaten en milieuaudits.

Ook in uw Kleurennota, die toch een meer officieel statuut heeft, plaatst u een en ander uitdrukkelijk in Europees perspectief. Ik citeer : ‘In Europees verband zouden verhandelbare emissierechten Vlaamse bedrijven toelaten om de bonus van de eigen milieu-inspanningen te verkopen aan bedrijven die moeite hebben om de opgelegde milieunormen te behalen. Het resultaat van die transactie moet dan wel een verbetering van het milieu inhouden en omgekeerd zouden Vlaamse bedrijven een pakket vervuilde lucht, water of afval kunnen aankopen van bedrijven waarvan de emissierechten meer vervuiling toelaten dan ze effectief produceren.’

Dat Vlaamse bedrijven vervuilingrechten kunnen opkopen in andere Europese landen, moet sommigen als muziek in de oren klinken. De regering zou deze filosofie actief nastreven tijdens het Belgische voorzitterschap van de EU. Ik vraag me daarbij af hoe ernstig Vlaanderen en België worden genomen door onze Europese partners. Misschien zijn wij niet zo goed geplaatst om eisen te stellen of om de rigiditeit van milieuriichtlijnen in twijfel te trekken. Ik verwijs naar de Davos-discussie waarover we het in deze commissie al hebben gehad, naar onze

Malcorps

motie, naar de nieuwe vermaning die we kregen naar aanleiding van het laatste OESO-rapport en naar de nitraatvervuiling in Vlaanderen. We moeten dus niet te hoog van de toren blazen door de logica van de Europese richtlijnen in vraag te stellen.

Het is wel interessant om van start te gaan met de discussie over het instrument van verhandelbare emissierechten. Het idee werd jaren geleden reeds gelanceerd. We mogen de discussie niet schuwen. Ook op Europees niveau evolueert dit dossier. In Kyoto werden bovendien reeds beslissingen genomen over CO₂-emissierechten. Het debat is enkel een goed idee op voorwaarde dat het een open debat wordt. De flexibiliteit en de mogelijke efficiëntiewinsten van dit economisch instrument moeten worden afgewogen tegen principiële bezwaren tegen het verlies aan overheidscontrole en de installatie van een principieel recht op vervuilen. De invalshoek is sowieso een beetje bedrijfsgericht. Het zou nogal cynisch zijn om er een soort verhandelbare gezondheidsrechten tussen diverse bewonersgroepen aan toe te voegen.

Het verhandelen van emissierechten tussen fundamenteel ongelijke partners, bijvoorbeeld tussen rijke landen en ontwikkelingslanden, wordt door de internationale milieubeweging in elk geval sterk in vraag gesteld. De kansen op het ontstaan van negatieve verdelingsmechanismen en op de afwijking van de eigen verantwoordelijkheden inzake CO₂-reductie zijn immers erg groot. Vandaar dat verhandelbare emissierechten best binnen EU-verband blijven, maar ook binnen de EU zijn er ongelijke partners en dat zal zeker het geval zijn bij een uitbreiding van de unie.

Wat de organisatie van een handel in emissierechten in eigen land of in de EU betreft, hangt veel, zonet alles af van de randvoorwaarden waaraan een vrije markt in emissierechten onderhevig is. Ik heb dan ook een hele reeks vragen waarop ik voorlopig nog geen antwoord heb. Die antwoorden zullen ons standpunt over de verhandelbare rechten sterk beïnvloeden.

Ten eerste, wat is het plafond van vervuiling dat wordt toegelaten binnen ecologische en gezondheidsgrenzen? Hoe wordt de milieugebruiksruimte bepaald? Zal dit gebeuren door het toekennen van emissierechten voor langere periodes of worden ze permanent gebetonneerd? Volstaan de huidige milieukwaliteitsdoelstellingen? In welke fase-ning wordt voorzien in de tijd? Hoe worden de

normen – het emissieplafond voor de hele stolp – afgestemd op de meest kwetsbare groepen van de samenleving?

Over de milieukwaliteitsdoelstellingen als dusdanig heeft de SERV met een recente nota de fundamentele discussie geopend. In de nota wordt de vraag gesteld of de milieukwaliteitsnormen enkel mogen worden bepaald op basis van milieu- en gezondheidscriteria zonder tussenkomst van politieke of economische overwegingen. Dit debat zal binnenkort ook worden gevoerd in deze commissie en wellicht ook in de commissie ad hoc Milieu en Gezondheid.

Deze filosofie gaat in tegen het voorzorgsprincipe van de Conferentie van Rio. In de Kleurennota gaat u ook wat in die richting, als u het hebt over deregulering en toekomstige beleidsvoorbereiding waarbij milieu- en sociaal-economische instrumenten tegen elkaar moeten worden afgewogen. Ik wil ervoor waarschuwen dat het gevaarlijk zou zijn om beide denksporen te combineren, om verhandelbare emissierechten te introduceren en tegelijkertijd de milieukwaliteitsdoelstellingen zelf in vraag te stellen.

Een tweede belangrijke vraag gaat over de initiële verdeling van emissierechten. Bent u voorstander van het zogenaamde systeem van grandfathering? Zullen de emissierechten gratis worden verdeeld onder de emissiebronnen, op basis van de emissies uit het verleden? Worden zo ecologische voorlopers niet gestraft, en achterblijvers en diegenen die op professioneel lobbywerk mikten om afwijkingen af te dwingen, fors beloond? Of zult u rechten toekennen op basis van wat in de toekomst aan emissie-uitstoot wordt toegestaan? Een andere mogelijkheid is de verkoop van emissierechten. Zo kan een deel van ons probleem voor de financiering van het milieubeleid worden weggewerkt. Tijdens de discussie over de langverwachte nota inzake milieueffingen zal dat ook nog wel blijken.

Ten derde, hoe zal men vermijden dat het toekennen en opkopen van emissierechten leidt tot machtsconcentraties en monopoliesituaties die de vrije markt verstoren?

Ten vierde, wat gebeurt er als nieuwkomers op de markt van de emissierechten opdruken? Zal men hen nieuwe emissierechten toekennen? Of zal men bij de komst van nieuwe bedrijven de voorraad van alle spelers op de emissiemarkt samen inperken of uitbreiden?

Malcorps

Ten vijfde, zijn emissierechten toepasbaar op elk type van vervuiling van lucht, water en bodem? Moet het toepassingsgebied niet worden afgestemd op de reikwijdte van de vervuiling? In dat geval moet men per type van vervuiling de gebieden afbakenen. Kan men markten wel eindeloos opsplitsen in deelmarkten, om zo voldoende rekening te houden met lokale effecten? Is niet juist een groot aantal deelnemers nodig om het systeem te laten werken? Misschien werkt het alleen maar op wereld- of Europese schaal, en niet op lokale schaal.

Ten zesde, zijn vormen van banking geoorloofd, waarbij bedrijven emissierechten kunnen opsparen, met alle gevolgen van dien?

Mijn laatste vraag bevat een positieve noot. Mogen milieuverenigingen emissierechten opkopen, om zo de totale druk op de milieuprestaties van bedrijven te verhogen? Dat is iets wat natuurorganisaties in hun sector vandaag al een beetje doen.

Op deze vragen moet een duidelijk antwoord volgen. Daarom wordt ter voorbereiding van de uitwerking van MINA-3 een concrete actie voorgesteld om tegen 2005 te bepalen voor welke pollutanten er in Vlaanderen een markt voor verhandelbare emissierechten mogelijk is. Het lijkt logisch een grondige studie door de bevoegde diensten af te wachten alvorens verdere stappen te ondernemen, want de impact op ecologie en economie kan bijzonder groot zijn.

De andere ideeën van minister-president Dewael horen volgens mij thuis in de evaluatie van het bestaande decreet over de bedrijfsinterne milieuzorg. Men kan zich vragen stellen bij een gedeeltelijke privatisering van de Milieu-inspectie. Men kan bedenkingen maken bij het bestaand stelsel van accreditatie van certificatie-instellingen en de kostprijs van IKZ-certificatie, zeker voor kleinere bedrijven. Verder rijst de vraag of de strenge eisen van het ISO 14001-systeem wel zijn te rijmen met het tolereren van vervuilende emissies mits de betaling van een afkoopsom. In artikel 4.2.b van ISO 14001 staat dat bedrijven zich ertoe verbinden 'een continue verbetering en preventie van milieubelasting door te voeren, waarbij het de bedoeling is om verder te gaan dan de toegestane normen of voorwaarden uit exploitatievergunningen.'

Er bestaat een belangrijke studie van CEKO en het VBO waarin ISO 14001 als 'dereguleringsinstrument, initiator voor duurzame ontwikkeling en basis voor EMAS' wordt bestempeld. We moeten

over deze zaak nadenken, en we staan niet a priori afkerig tegenover initiatieven. Maar het is duidelijk dat aan de uitvoering van dit scenario risico's zijn verbonden.

Ik heb enkele concrete vragen, en ik hoop dat er een concreet antwoord volgt. Ten eerste, vertolkt de minister-president een persoonlijk standpunt, of gaat het om een regeringsstandpunt? Ik heb het over de eerste discussienota, en niet over de Kleurennota. Als het om een persoonlijk standpunt gaat, vraag ik me af of het de bedoeling is tot een regeringsstandpunt te komen, als aanvulling van het regeerakkoord.

Ten tweede, houdt uw standpunt in dat u, aan de vooravond van het Belgische voorzitterschap van de EU, het signaal wenst te geven dat ons land wenst af te zien van een lineaire omzetting van de meer dan 130 milieurichtlijnen waarvoor we in gebreke blijven? Houdt zo'n standpunt geen risico's in ten aanzien van bepaalde pijnlijke procedures die op dit ogenblik tegen het Vlaams Gewest lopen?

Ten derde, bent u bereid om een ruim maatschappelijk debat te organiseren over verhandelbare emissierechten? Wordt er tenminste het advies ingewonnen van de SERV en de MINA-raad? Hoe wordt het parlement daarbij betrokken?

Ten vierde, moet dit debat niet worden ingepast in de lopende procedures, zoals het openbaar onderzoek voor MINA-3? In dat derde milieubeleidsplan wordt ook een hoofdstuk over economische instrumenten opgenomen.

Ten vijfde, heeft de minister-president al zicht op de randvoorwaarden die hij aan de invoering van verhandelbare emissierechten wil verbinden? Ik heb het hier al gehad over een heleboel problemen die dat met zich meebrengt.

Ten zesde, hoe ziet u de verhandelbare emissierechten met betrekking tot natuur-, vogel- en habitatrichtlijngebieden? Is dit een uitgebreid stelsel van rechten op het verstoren van natuurlijke systemen mits compensatie?

Mijn laatste vraag luidt als volgt. Stuur u aan op een wijziging van het decreet bedrijfsinterne milieuzorg? Werd terzake al overleg gepleegd met de bevoegde minister, met de administratie en in het bijzonder met de afdeling Milieu-inspectie van Aminal?

De voorzitter : De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mijnheer de minister-president, op mijn beurt heet ik u welkom in deze commissie. Mijn vraag om uitleg ligt in de lijn van de interpellatie van de heer Malcorps. Ik heb mijn vraag gesteld omdat ik in de pers bepaalde verklaringen van u heb gehoord en gelezen. Ik zou daar graag wat verduidelijking bij krijgen.

Bedrijven die de milieunormen niet halen, zouden hun vervuiling kunnen ruilen met bedrijven die minder lozen dan door de opgelegde normen is toegelaten. Dit idee doet denken aan de mislukte klimaatconferentie in Den Haag in november van vorig jaar. Die klimaatconferentie struikelde over de omzetting van de Kyoto-akkoorden, waarbij het voorstel op tafel lag dat landen die niet voldoen aan de normen, propere lucht zouden kunnen afkopen van de landen die onder de norm zitten. Door de aankoop van emissierechten zouden 'rijke' landen hun hele verplichting kunnen afkopen zonder hun CO₂-uitstoot te verminderen.

Als u het debat goed hebt gevolgd, dan weet u dat er in de publieke opinie en in de pers heel wat weerstand was tegen dit voorstel. Terecht werd in de pers geschreven dat via allerlei hypocriete afwijkingmanoeuvres – zoals de verhandelbare emissierechten – de geïndustrialiseerde landen de verantwoordelijkheid voor hun eigen uitstootreductie zouden proberen te ontlopen. Ontwikkelingslanden spraken van een nieuw soort kolonialisme. Het zoethoudertje dat ze met een dergelijke handel het behoud van hun eigen ecologie als permanente inkomstenbron kunnen benutten, werd door de ontwikkelingslanden vlug doorprikt.

De klimaatconferentie in Den Haag werd een flop. Men raakte het niet eens over hoeveel lucht verhandelbaar is, wat de mogelijke sancties zouden kunnen zijn of hoe de berekeningen moeten gebeuren. Lucht is immers niet over de grenzen verhandelbaar.

Ik heb de indruk dat de minister-president de weerstand van de publieke opinie niet of onvoldoende heeft gehoord. Om zijn idee te legitimeren, doet hij een beroep op het Kyoto-protocol. Zoals ik heb aangetoond, is dat naar mijn mening onte-recht.

Als ik het idee van de minister-president even mag vertalen, zullen kapitaalkrachtige bedrijven die het vertikken te investeren in milieu en die niet wensen om te schakelen op een milieuvriendelijker productie, op die manier hun verantwoordelijkheid tegenover de natuur kunnen afkopen. De bedrijven die alle mogelijke inspanningen doen om het mi-

lieu te respecteren, worden voor schut gezet. Door hun inspanningen zouden vervuilende bedrijven immers boven de vigerende normen kunnen blijven vervuilen.

Mijnheer de minister-president, ik heb de volgende vragen. Hebt u hierover al overleg gepleegd met de federale en met de Vlaamse minister bevoegd voor milieu ? Wordt dit idee momenteel uitgewerkt door uw kabinet of door uw administratie ? Bent u overtuigd van het feit dat elk bedrijf zo proper mogelijk moet produceren – en liever vandaag dan morgen – omwille van de gezondheid van de omgeving ? Als u doorgaat met uw plan, blijven er dan ook normen bestaan waaraan iedereen toch moet beantwoorden ?

De voorzitter : De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback : Mijnheer de minister-president, ik heet u ook welkom in deze commissie. Ik ben niet van plan om de reeds gestelde vragen te herhalen. De heer Malcorps heeft immers een punctuele, technisch onderbouwde en verstandige uiteenzetting gehouden. Ik heb wel nog enkele aanvullende opmerkingen.

Mijnheer de minister-president, net als de heer Malcorps en de heer Matthijs was ook ik verbaasd over een aantal uitlatingen van uwentwege. Het gaat eigenlijk om tamelijk algemene stellingen. Bij die stellingen meet u zich de houding van 'charmant amateur' aan, waarbij u zich vanaf de zijlijn over een aantal zaken afvraagt : 'Waarom doen ze dat zo niet ?' Op die manier kan men inderdaad een vruchtbaar debat stimuleren. Het zou echter wel goed zijn als een aantal van die zeer algemene stellingen enigszins verduidelijkt zouden worden. Ik heb het dan zowel over hun statuut als over hun concrete inhoud.

De discussie over de al dan niet verhandelbare emissierechten is een discussie waar men in principe alle kanten mee op kan, maar dat neemt niet weg dat er toch wel al een aantal vragen kunnen worden gesteld. Hoe zit het bijvoorbeeld met de schaal waarop dit volgens u kan worden toegepast ? Als het zou gaan om een mondiale toepassing van het systeem, zitten we immers in een totaal andere situatie dan wanneer het zou gaan om een lokale toepassing ervan.

Als het gaat over CO₂-emissies, zitten we ook in een heel ander verhaal dan wanneer het gaat over andere emissies. Het is immers zo dat CO₂-emissies niet onmiddellijk lokaal schadelijke gevolgen hebben, maar dat dioxine-emissies daarentegen wel

Tobback

degelijk rechtstreekse negatieve effecten hebben voor de onmiddellijke omwonenden. We zouden in Vlaanderen niets slechters kunnen doen dan geld betalen om de eigen bevolking te blijven vergiften. Daar heb ik dus wel de grootst mogelijke bedenkingen bij.

Ik heb ook bedenkingen bij het hele principe van het 'ver-ISO-iseren' van de controle en het toezicht op de naleving van milieunormen. Het is niet zo dat ik ervan uitga dat dit per se minder frequent, minder rigoureuus of minder goed zou gebeuren dan wanneer het zou gaan om de Milieu-inspectie. Mijn bedenkingen hebben te maken met het feit dat het in wezen gaat om een contractuele verhouding. Het gaat dus niet om ISO als instituut aan de ene kant en het bedrijf aan de andere kant, waarbij er in wezen geen neutrale derde betrokken wordt.

Bovendien moet de burger zelf in grote mate de motor zijn voor controle en toezicht op milieunormen en het naleven van milieunormen. Wanneer die burger vaststelt dat er iets aan de hand is, wordt het voor hem bijzonder moeilijk wanneer hij zich moet richten tot het certificeringsinstituut in plaats van aan te kunnen kloppen bij de burgemeester, de ombudsman of de Milieu-inspectie. Geen enkel instituut is dagelijks aanwezig in de gecertificeerde bedrijven. Ik stel me bijgevolg behoorlijk wat vragen.

Bovendien denk ik dat het argument van de rechtszekerheid voor bedrijven, dat toch de rode draad van uw betogen vormt, wel belangrijk is voor de vergunninghouder of voor degene die wenst te investeren, maar uit de commissie ad hoc Milieu en Gezondheid leer ik dat zelfs onze huidige milieunormen, die door sommigen als te zwaar, te evolutief en te streng worden beschouwd, niet volstaan om gezondheid te garanderen aan bewoners uit de onmiddellijke of ruime omgeving van een bedrijf. Rechtszekerheid is een afspraak, een juridisch principe. Gezondheid is een mensenrecht. Als ze tegenover elkaar moeten worden afgewogen, dan kies ik voor het mensenrecht, en mag de rechtszekerheid een beetje wijken. Deelt u deze filosofie, of denkt u precies andersom ?

De voorzitter : De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ook wij vinden dit onderwerp de moeite van een discussie waard. Het is positief dat het idee werd gelanceerd, maar het is eveneens positief dat velen zich vragen stellen.

Het vastleggen van de plafonds zal een van de grote problemen vormen. Wie zal ze vastleggen ? De rechten gaan over de afstand tussen het vastgelegde plafond en de werkelijke uitstoot, want alleen de ruimte ertussen is verhandelbaar. Omwille van mogelijke scheeftrekkingen van marktsituaties en vervalsing van het handeldrijven, vraag ik me af of het niet nodig is om eerst plafonds vast te leggen voor alle emissies vóór we beginnen onderhandelen over specifieke emissies.

Moet de zaak nationaal of internationaal worden aangepakt ? Het is wellicht makkelijker om op nationaal niveau te starten, maar een internationale aanpak zou veel efficiënter zijn. Zowel bij een nationale als bij een internationale aanpak blijft de belangrijkste vraag wie de rechten verstrekt. Als de overheid dat doet, gaat het dan over de lokale overheid of over een internationale instantie ? Op welke manier zullen de rechten worden toegekend ? Zullen ze gratis worden verstrekt ? Zo ja, zullen de nieuwkomers dan niet in grote mate worden benadeeld ? Zou niet beter worden gedacht aan een systeem waarbij de bedrijven die meer inspanningen leveren ook meer rechten krijgen ? Uiteindelijk gaat het toch over het verbeteren van de kwaliteit van het leefmilieu ?

Het meten vormt eveneens probleem, zeker op internationaal niveau. Meten in eigen land is misschien makkelijk. Heel wat landen beschikken echter niet over de mogelijkheid tot het meten van emissies. De uniformiteit van de metingen is trouwens ook van groot belang.

Een ander probleem bij de internationale benadering is de handhaving. Kan het verhandelen van emissierechten niet als een instrument voor ontwikkelingshulp worden gebruikt ?

We moeten ons ook afvragen of de macht niet in handen zal komen van grote ondernemingen. Door het blokkeren of in bezit nemen van rechten zouden ze concurrenten ervan kunnen weerhouden om op bepaalde plaatsen te investeren.

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik ben uiteraard wat zenuwachtig, want ik moet mijn maidenspeech geven voor deze commissie. (*Gelach*)

Ik dank u allen voor de gastvrijheid, maar het was niet mijn bedoeling om hier uitleg te komen verschaffen. Als ik voor elk onderwerp waarover ik

Dewael

een uitspraak doe, de ronde van de bevoegde commissies zou moeten afleggen, dan zou ik hier beter kamperen. Ik heb de parlementaire traditie altijd gekoesterd, en wil dat blijven doen.

In een toespraak die ik hield voor het internationaal gerenommeerd gezelschap VIRIA, heb ik alleen maar een aantal prioriteiten voor Vlaanderen opgesomd in het licht van het komende voorzitterschap van de EU. Het idee van verhandelbare emissierechten vormde slechts een klein onderdeel van mijn speech. De media hebben daarop sterk ingespeeld. Ik stond eerlijk gezegd te kijken van de waarde die aan dit puntje werd gehecht. Blijkbaar heb ik een gevoelige snaar geraakt.

In een tekst die ik vorige week heb gepubliceerd, heb ik dit idee opnieuw naar voren geschoven. Ik wil benadrukken dat deze tekst niet de Kleurennota is. Die werd immers vorig jaar goedgekeurd door de Vlaamse regering en heeft de waarde van een regeringstekst. De Kleurennota zal worden gebruikt voor de Vlaamse conferentie. Mijn tekst van vorige week bestaat uit persoonlijk beschouwingen. Sommige ervan dragen de goedkeuring weg van de Vlaamse regering, andere niet. Ik vind dat men een mens nooit kan verbieden om te denken, want dat zou het einde betekenen van elke vorm van debat.

Mijnheer Malcorps, u hebt heel wat vragen gesteld. Het zijn er waarschijnlijk meer dan ik vandaag zal kunnen beantwoorden. Ik wil u zeggen dat ik me voor mijn idee heb laten inspireren door een boekje met als titel 'De toekomst is groen'. In dat boekje staan heel wat voorstellen. Onder punt 405 lees ik dat de bestaande schadelijke emissies stelselmatig moeten worden afgebouwd in de verschillende sectoren. In dat kader worden experimenten toegestaan met verhandelbare emissierechten. Mijnheer Malcorps, volgens mij bevind ik me dus toch wel in goed gezelschap.

We moeten de discussie ook in de juiste context plaatsen. Daarom moeten we een duidelijk onderscheid maken. Aan de ene kant is er het protocol van Kyoto en aan de andere kant is er de Europese besluitvorming inzake broeikasgassen en verhandelbare emissierechten. Dat zijn twee van elkaar onderscheiden zaken. Het klimaatverdrag van de wereldmilieutop van Rio in 1992 heeft de landen van de Annex verplicht om hun broeikasgasemissies te stabiliseren. Sinds 1995 vindt daarover een jaarlijkse conferentie plaats onder de naam COP.

In 1997 is tijdens COP 3 in Japan het zogenaamde Kyoto-protocol vastgelegd. Dat protocol stelt dat de industrielanden de totale uitstoot van de zes broeikasgassen tegen de periode 2008-2012 met minstens 5 procent moeten verminderen, en dat ten opzichte van de uitstoot van het referentiejaar 1990. Voor de inwerkingtreding van het protocol is het noodzakelijk dat 45 partijen dat protocol ratificeren.

De conferentie COP 6 in Den Haag is inderdaad mislukt. Dat had voornamelijk te maken met de zogenaamde paraplulanden : de Verenigde Staten, Canada, Japan en Nieuw-Zeeland. Ook met de Europese Unie werd geen overeenstemming bereikt over de toepassing van flexibeler mechanismen. De recente uitspraken van de Amerikaanse president Bush inzake het niet reduceren van de koolstofdioxide voor energiecentrales in de Verenigde Staten beloven trouwens niet veel goeds voor het welslagen van COP 7, die in de tweede helft van dit jaar in Marrakech zal plaatshebben.

De Vlaamse regering heeft na de afloop van COP 6 op 8 december 2000 besloten om de ratificatie van het Kyoto-protocol samen met de andere gewesten en het federale niveau te realiseren voor 30 juni van dit jaar, dus voor het Belgische EU-voorzitterschap. Dat is het kader dat me bindt. Het lijkt me belangrijk dat we als land en gewest een signaal geven dat we terzake een stap willen zetten.

Naar aanleiding van het Verdrag van Rio en het Kyoto-protocol moet de EU als geheel de emissie van broeikasgassen met 8 procent verminderen. Bij de bijeenkomst van de raad van de milieuministers van juni 1998 werd met de interne lastenverdeling over de Europese lidstaten aan België een emissiereductie opgelegd van 7,5 procent in de periode 2008-2012, ten opzichte van het referentiejaar 1990. De Vlaamse regeringsbelissing van 8 december bepaalde ook dat een verdeling van deze Belgische reductiedoelstelling over de drie gewesten noodzakelijk is. Dat gegeven wordt, zoals de heer Malcorps weet, momenteel verder uitgewerkt in werkgroepen van de Interministeriële Conferentie Leefmilieu. Daarover zal de Vlaamse regering op heel korte termijn beslissingen moeten nemen.

Als minister bevoegd voor Europese aangelegenheden en in die Europese context heb ik het idee gelanceerd om dat concept van verhandelbare emissierechten als een marktconform instrument eens te gaan bestuderen. Het valt natuurlijk niet te ontkennen dat er nog andere instrumenten bestaan om die EU-emissiereducties te bereiken. Het is misschien goed dat ik de commissie een kopie geef

Dewael

van de tekst van mijn toespraak, opdat u niet zou denken dat ik meer heb gezegd dan wat ik heb gezegd. Ik ben uitgegaan van de vaststelling dat Vlaanderen een kleine, maar dichtbevolkte regio is, met een heel hoge graad van economische activiteit, met een heel belangrijke doorvoerfunctie en met een tekort aan natuurlijke hulpbronnen. Dat maakt de specificiteit uit van onze regio. Met die stelling sta ik niet alleen. Ik verwijs bijvoorbeeld naar een advies van de MINA-raad van 18 mei 2000. Ik stel ook vast dat het Vlaams Gewest een specifieke concurrentiehandicap ondervindt van de bestaande Europese richtlijnen met een ruimtelijke weerslag. Daarmee wil ik niets oneerbiedigs zeggen. Kenmerkend voor de Europese maatregelen is echter dat ze horizontaal zijn : ze houden dus geen rekening met de eigenheid van ons gewest. Het is vanzelfsprekend dat grotere lidstaten het wat gemakkelijker hebben om dergelijke horizontale maatregelen daadwerkelijk toe te passen.

Even terzijde, ik heb er in de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden herhaaldelijk een lans voor gebroken dat het Vlaams Gewest meer moet kunnen wegen op de Europese besluitvorming alvorens ze tot stand komt. We beschikken wel over een aantal exclusieve bevoegdheden, maar bij het Europese besluitvormingsproces wordt wat specifiek mogelijk is voor een relatief kleine regio misschien onvoldoende mee in overweging genomen bij het totstandkomen van die regelgeving.

De Europese reflex zou meer aanwezig moeten zijn bij de diverse Vlaamse administraties. Dat is niet alleen een zaak van de administraties die zich bezighouden met buitenlands beleid of Europese aangelegenheden : elke administratie moet doordrongen zijn van die reflex, zodat dingen in rekening kunnen worden gebracht wanneer Europese besluiten in de maak zijn. Het is immers meestal nadien dat we vaststellen dat bepaalde Europese regels moeilijk toe te passen zijn in Vlaanderen. Maar dan zijn de regels er al en zijn we verplicht ze te implementeren. Laat er over deze aangelegenheid echter geen misverstand bestaan. Ik wil deze commissie, waarvan ik de gevoeligheden nog niet zo goed ken, geruststellen op dit punt. Ik wil op geen enkele wijze de Europese doelstellingen in vraag stellen. In het regeerakkoord zijn daarover trouwens afspraken gemaakt. Over de doelstellingen zijn we het eens. We moeten die natuurlijk kunnen bereiken. Wel kan het voor mij zinnig zijn een debat te voeren over de manier waarop we die doelstellingen kunnen bereiken. We mogen daarbij

niet uitgaan van a priori oordelen. De vraag is dus hoe we een gemoduleerd of gedifferentieerd en vooral een geïntegreerd milieubeleid kunnen voeren om die doelstellingen te bereiken. Voor mij is het belangrijk dat de milieuresultaten worden bereikt. Daarvoor kunnen we wat creativiteit gebruiken. Zo kan het instrument van de verhandelbare emissierechten een rol spelen. Ik heb daar mijn visie op. Het benieuwt me om te weten hoe de interpellant het gebruik van dit instrument ziet in zijn electoraal platform, zonder dat daarover een polemiek moet worden gevoerd.

Ik verwees daarnet naar uw groene boekje, naar 'De toekomst is groen'. Maar ook andere documenten hebben het daarover. Zo verwijs ik naar een tussentijds OESO-rapport van 31 januari 2001. Ook daarin is aanzienlijk wat plaats gereserveerd voor deze materie. Ik zou ook kunnen verwijzen naar het Groenboek over de handel van broeikasemissierechten binnen de EU, dat het hier eveneens uitvoerig over heeft. Ik verwijs ook naar het zesde milieuactieprogramma van de EU, 'Milieu 2001 : onze toekomst, onze keuze'. Ook dit document gaat hier uitgebreid op in.

Ik wil u echter onmiddellijk geruststellen : dit debat moet worden gevoerd binnen de regering. Het zal uiteindelijk de bevoegde minister zijn die dit debat moet finaliseren in deze commissie. Ik beschouw het als mijn taak om af en toe een idee te lanceren, zonder meteen, zoals de heer Tobback zei, te moeten doorgaan tot in de kleinste finesses. Dat zou niet werkbaar zijn. Ik stel alleen maar vast dat ik me Europees en internationaal in goed gezelschap bevind. Diverse mensen breken op dit niveau een lans voor die materie.

Mijnheer Malcorps, in uw schriftelijke vraag verwees u naar een ontwerp van een MINA-3-plan. Ik heb dit laten navragen door mijn medewerkers en moet eerlijk toegeven dat ik dit niet in mijn bezit heb. Uiteraard heb ik wel die andere documenten. Maar wat dit betreft bent u als interpellant beter op de hoogte dan de minister-president van de Vlaamse regering, daar u het wel hebt. Ik kan u terzake dus geen enkel verder antwoord geven.

Maar – en nu word ik opnieuw ernstig – de Europese Commissie is momenteel volop bezig om een werkbaar kader te creëren voor het invoeren van die verhandelbare rechten. Dat is de reden waarom ik daarop ben ingegaan in mijn toespraak. Ik heb immers vernomen dat de commissievoorzitter, de heer Prodi, naar aanleiding van de top van Göteborg medio dit jaar zal uitpakken met een aantal standpunten terzake. Ik ken die standpunten nog

Dewael

niet, maar weet dat dit momenteel wordt voorbereid. Aan de vooravond van het Belgische voorzitterschap is het dan ook uitzonderlijk belangrijk dat we terzake een standpunt bepalen. Dat dit moet gebeuren in overleg met de andere gewesten en de federale staatssecretaris staat buiten kijf. Mijn toespraak belichtte onze prioriteiten. In de wetenschap dat de commissievoorzitter terzake met voorstellen zal komen, is het belangrijk dat we al een positie hebben ingenomen over deze materie, zij het algemeen of meer in detail.

Dan is er het stolpconcept, wat ik een goed gekozen benaming vind. Ook daar wil ik me niet vastpinnen op één scenario. In mijn toespraak gaf ik een voorbeeld. Dat komt er op neer dat er een vergunning zal worden verleend voor een heel bedrijventerrein. Er zal dus ook één aanspreekpunt zijn dat alle bedrijven zal vertegenwoordigen bij de overheid. Dat impliceert dat een bedrijf met diverse bedrijfsonderdelen of diverse bedrijven onderling moeten samenwerken opdat wordt voldaan aan de milieunormen. Het doel is te komen tot een vergunning die zekerheid en flexibiliteit combineert, maar tegelijk ook ruimte geeft voor veranderingen in de bedrijfsvoering, in het bedrijf en tussen de bedrijven onderling, zonder dat men die ellenlange vergunningsprocedure moet doorworstelen.

Laat me duidelijk zijn : over alles wat de randvoorwaarden aangaat – ISO-certificatie, milieu-audit enzovoort – kan volop worden gediscussieerd. Ik wil me terzake niet vastpinnen op een bepaald scenario. Alleen heb ik dat voorbeeld gegeven om aan te geven dat ik vooral geïnteresseerd ben in de algemene milieudoelstelling. Als men dit toespitst op een bedrijventerrein, dan komt het er op neer dat men daar kan eisen dat die totaaldoelstelling wordt gerealiseerd. Hoe die bedrijven dan onderling afspraken maken, is hun verantwoordelijkheid. Uiteraard zullen bedrijven die extra inspanningen hebben geleverd wat meer op rozen zitten, terwijl bedrijven die nog wat achterop hinken zullen moeten betalen. Dat is dus de noodzakelijke stimulans voor hen om binnen een onderling overeen te komen termijn bij te benen. Het is echter de totale milieudoelstelling die telt, vandaar dat men het heeft over een ‘stolp’. Ik pleit er dus niet voor dit alles iets minder strikt te bekijken. Neen, de globale doelstelling moet worden behaald, maar de manier waarop de bedrijven dit doen, is deels hun verantwoordelijkheid.

Ik heb wat aan tekstexegese gedaan wat het Vlaamse regeerakkoord betreft. Mij lijkt het dat het concept van die stolpvergunning daadwerkelijk wortels heeft in dat regeerakkoord. Ik citeer letterlijk : ‘Het toekennen van vergunningen zal niet enkel gebaseerd zijn op strakke normen en regels, maar ook op afspraken binnen de industrie en de overheid.’ Ook deze passage moet tot haar recht komen, net als alle andere passages.

Misschien heb ik de interpellant en de vraagsteller niet optimaal een bevredigend antwoord kunnen geven. Sommige vragen zullen in de toekomst een antwoord moeten krijgen. Maar het is belangrijk dat het debat hierover vandaag is geopend. Dat was eigenlijk enigszins de bedoeling van mijn toespraak en mijn persoonlijk document onder de titel ‘Vooruitzien’. Volgende vrijdag beginnen we met de Vlaamse Conferentie. De regering heeft vorige vrijdag beslist dat er in het kader van die conferentie een visiegroep komt onder de noemer ‘Duurzaam ondernemen’. Deze visiegroep zal binnen de regering worden aangevoerd door minister Dua. Deze materie zal daar ongetwijfeld aan bod komen, in het kader van een langetermijndebat dat de huidige zittingsperiode overstijgt. Maar mocht ik in de toekomst nog andere uitspraken doen over het leefmilieu, dan neem ik aan dat u me opnieuw in alle gastvrijheid zult willen ontvangen in deze commissie.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, als het de bedoeling was een debat op gang te brengen, dan zijn we daar zeker vragende partij voor. We hebben dit inderdaad gelanceerd in ons programma. Er bestaat al enige tijd discussie over, ook binnen de milieubeweging. Dit onderwerp was vroeger vrijwel taboe, omdat het werd beschouwd als iets neo-liberaals. Ondertussen is iedereen het erover eens dat men alle instrumenten moet bekijken die ervoor kunnen zorgen dat bepaalde resultaten worden behaald. Ik meen dat resultaatgerichtheid een van de doelstellingen is van deze paars-groene regeringen. Veel zal natuurlijk afhangen van de invulling hiervan. Dat blijft zo. Men blijft zeer argwanend, en terecht. Indertijd werden terzake ideeën gelanceerd vanuit een zeer libertaire hoek, waarmee we het niet eens kunnen zijn.

De milieubeweging kan zeker niet akkoord gaan met bepaalde vormen van exploitatie en dergelijke, en dat is zeker op internationaal niveau het geval. Ik heb in mijn vraag al een aanzet tot enkele antwoorden gegeven, zonder te willen beweren dat we de waarheid in pacht hebben. Daarover moet gron-

Malcorps

dig worden nagedacht. Er moeten bakens worden uitgezet, en de EU is daar goed voor geplaatst. Men zou verhandelbare emissierechten eerder moeten introduceren in functie van toekomstige plafonds dan van de historische vervuiling. Men mag de vervuilers uit het verleden niet belonen. Verder zou het interessant zijn om emissierechten te verkopen, als een vorm van alternatieve financiering en onderdeel van het milieuheffingenstelsel. Waarom zou men die rechten zomaar gratis uitdelen ?

Als er nieuwe kopers opduiken, moet men de emissierechten van de bestaande sprekers inperken : men kan niet eindeloos blijven uitbreiden. Verder mag het systeem nooit leiden tot een versteviging van monopolieposities en concentratiebewegingen. Het toepassingsgebied moet vooral worden bepaald op grond van het soort van vervuiling. Dat is een belangrijk probleem, dat misschien in het kader van de uitbouw van het toekomstig milieubeleidsplan kan gebeuren. De omvang van de strop zal verschillen naargelang het gaat om CO2 dan wel om water- of bodemvervuiling. Banking zie ik niet zitten ; een opkooprecht voor de milieubeweging uiteraard wel. Dat laatste zal een gedeelte van het bedrijfsleven misschien minder zien zitten.

Wat betreft de milieu-audits – of de ISO'isering, zoals de heer Tobback het stelde – zou het interessant zijn om enige vorm van zelfcontrole in te bouwen. Maar dat zal nooit de nood aan milieu-inspecties wegnemen. De Milieu-inspectie zegt nog altijd dat de dienst onderbemand is. Begin deze week hebben we het verhaal van de Gezondheidsinspectie gehoord, en dat is helemaal huilen met de pet op. Er moet een goed evenwicht komen tussen zelfcontrole en controle van de overheid. De overheid moet nog altijd de controle op de controle kunnen uitvoeren.

Ten slotte wil ik de mening van de minister-president bijtreden : we leven in een dichtbevolkt gebied. Dat impliceert dat we met problemen kampen die in grotere landen minder aanwezig zijn.

Onze gezondheidsrisico's zijn groter dan in andere landen. Bij ons zijn een aantal vervuilingproblemen erg acuut. We hebben het moeilijker om een aantal Europese normen te halen, want dat kost meer bij ons dan elders. Maar ook de gezondheidsrisico's zijn groter. Onze verkeersproblemen hebben te maken met het feit dat we in een dichtbevolkt gebied leven. De gezondheidsrisico's nemen echter ongeveer in dezelfde mate toe. Onze kosten voor het respecteren van de nationale emissieplafonds voor luchtvervuiling zijn relatief duurder dan deze van onze Europese partners. Men heeft geprobeerd om dat op Europees niveau recht te trekken. We zijn ook een hot spot voor vervuilende stoffen. Het komt er dan ook op aan dat in Vlaanderen effectief wordt opgetreden. In ons dichtbevolkte Vlaanderen moeten een aantal normen zeer strikt worden gerespecteerd, daar is geen ontkomen aan.

De voorzitter : De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, deze discussie toont aan dat dit een interessant, maar ook een heel moeilijk en complex debat zal worden. Minister-president Dewael heeft gezegd dat voor hem het algemene resultaat telt. Ik ga met hem akkoord, maar wat is het verband tussen dat resultaat en de norm ? We moeten dat goed onderzoeken. Ook de perimeter waarbinnen de verhandelbaarheid kan gebeuren, is erg belangrijk. Gebeurt dat op het niveau van het bedrijfsterrein, het industriepark of de streek of het gewest ? De aard van de emissie is belangrijk : niet alle vervuilingvormen zijn even gevaarlijk of hebben dezelfde gevolgen. Dit complex debat zal hier in elk geval moeten worden gevoerd, en dat is ook op andere niveaus het geval.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.02 uur.*
